

# Beslut

---

efter kvalitetsgranskning av skolans arbete för  
kvalitet i undervisningen i moderna språk –  
undervisning för kommunikativ förmåga vid  
THEA Privata grundskola i Bromma med huvud-  
man Theeducation AB

## Inledning

---

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på THEA Privata grundskola i Bromma avseende verksamhetens kvalitet inom skolans arbete för kvalitet i undervisningen i moderna språk – undervisning för kommunikativ förmåga. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska kvaliteten i några delar av undervisningen i moderna språk (i språken franska, spanska och tyska) inom ramen för språkval i grundskolan. Granskningen omfattar 30 grundskolor spridda över landet. Ett fåtal av skolorna erbjuder moderna språk via fjärrundervisning.

Granskningen ska besvara två frågeställningar:

1. I vilken utsträckning ger undervisningen i moderna språk eleverna möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga (produktion och interaktion) så att de kan använda målspråket i olika sammanhang?
2. I vilken utsträckning skapar skolan förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet som ger eleverna reella möjligheter att fullfölja sina studier i moderna språk?

Detta beslut avser THEA Privata grundskola i Bromma. Skolinspektionen har genomfört fyra klassrumsobservationer i språken franska och tyska. Dessutom har intervjuer med elever, lärare och rektor genomförts. Granskningen genomfördes 19-20 januari och den 2 februari 2022 av utredarna Lena Knutsson och Anna Wide. Vid besöken intervjuade vi elever med språkval tyska, franska och spanska men på grund av frånvaro gjordes inga observationer på lektionerna i tyska eller någon intervju av läraren i tyska. Intervjuerna och lektionsobservationerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudmannen. Protokollet ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut. De samlade iakttagelserna från alla skolor som ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras under december 2022.

## Fakta om verksamheten

THEA Privata grundskola för årskurs sex till nio är en av två skolor som huvudmannen Theduction AB driver. Skolan har cirka 160 elever i årskurserna sex till nio och leds av en rektor. Dessutom finns en biträdande rektor som har operativt ansvar för undervisningen i moderna språk. Skolan erbjuder spanska, tyska och franska som moderna språk. Skolan har en klass i årskurs sex och två klasser vardera i årskurs sju, åtta och nio. De elever som inte läser moderna språk läser en kombination

av svenska och engelska. På skolan finns 16 elever som valt att inte läsa moderna språk.

## Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området vilket beskrivs i bilaga 1 Bedömningsområden. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 2. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men att utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. Skolinspektionen begär också en skriftlig redovisning av åtgärder av skolan. Om Skolinspektionen bedömer att skolan uppfyller kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

## Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid THEA privata grundskola i följande utsträckning:

### ***Undervisningen ger elever möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga***

Skolinspektionen bedömer att skolan i flera delar skapar förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet i moderna språk men att utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar.

- Rektorn behöver ge lärarna möjlighet till kompetensutveckling för att de ska kunna utveckla en gemensam undervisningsidé kring kommunikativ förmåga och hur den skulle kunna operationaliseras i klassrummet.
- Rektorn och lärarna behöver se till att lärarna i moderna språk i sin undervisning löpande integrerar aspekter av interkulturell kompetens.
- Lärarna behöver aktivt arbeta med att välja arbetsformer för att skapa ett tillåtande klassrumsklimat som ger alla elever goda förutsättningar till att interagera med varandra och läraren i undervisningen.

***Skolan skapar förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet***

Skolinspektionen bedömer att skolan i flera delar skapar förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet i moderna språk men att utvecklingsområden finns. Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del.

- Rektorn behöver utveckla skolans arbetssätt för att ge alla elever förutsättningar att fullfölja sina studier i moderna språk.

**Uppföljning**

Huvudmannen ska senast den 5 september 2022 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till: [lena.knutsson@skolinspektionen.se](mailto:lena.knutsson@skolinspektionen.se).  
Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2020:5416) i de handlingar som sänds in.

## Skolinspektionens bedömningar

---

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område. I slutet på varje område finns en sammanfattande bedömning.

### Undervisningen ger elever möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga

I detta område granskas om undervisningen i moderna språk ger eleverna möjlighet att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Det handlar bland annat om att eleverna får möjlighet att formulera sig och samspela med andra i tal och skrift samt lära sig att anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare.

#### Lärarna har ingen tydlig gemensam undervisningsidé kring hur de ska arbeta med den kommunikativa förmågan på målspråket

Vid granskningen framkommer att de undervisande lärarna i moderna språk inte har någon gemensam plan för språkundervisningen och hur de kan arbeta med den kommunikativa förmågan. Lärarna behöver även arbeta mer med att utveckla interkulturell kompetens i sin undervisning samt att återkommande reflektera över det egna arbetet tillsammans med sina kollegor och med eleverna. Lärarna behöver dessutom arbeta på ett medvetet sätt med klassrumsklimatet för att alla elever ska involveras i kommunikationen i klassrummet.

#### *Undervisningsidén kring kommunikativ förmåga på målspråket*

Lärarna uttrycker att de gärna vill att lektionerna ska börja med en kommunikativ övning och beskriver att de arbetar för att stötta och utveckla muntlig interaktion. Vanligt är att eleverna parvis får läsa högt för varandra utifrån dialoger i läromedlet. Några elever beskriver i intervjuerna att läraren gärna ställer frågor till eleverna men att det då är det ofta bestämt utifrån en mall vad eleverna ska svara. De kommunikativa inslagen utgår till största del från läromedlets texter och dialoger, säger eleverna. Läraren skriver ofta ner viktiga uttryck och grammatiska strukturer på tavlan, beskriver eleverna. Vid klassrumsobservationerna observerade utredarna flera kommunikativa övningar som till övervägande del utgick från texter och dialoger från läromedlet.

Eleverna bekräftar i intervjuerna att undervisningen utgår från läromedlet och att planeringen på så sätt är relativt fast. Lärarna följer läromedlets upplägg i undervisningen. I intervjuerna beskriver lärarna att undervisningen tar sin utgångspunkt i läromedlets planering av undervisningen och på så sätt inte tar någon större hänsyn till elevernas förutsättningar och intressen.

Eleverna beskriver att de brukar prata fram och tillbaka med varandra men ofta är det färdiga dialoger där de inte hittar på själva. Vid observationerna av undervisningen förekom en övning där eleverna skulle berätta om sin helg för varandra två och två utan något underlag för dialogen. En del elevpar pratar dock endast när läraren är nära. För övrigt förekom talövningar med förberedda underlag för eleverna under observationerna. Enligt lärarna använder de sig också av olika lekar och spel för att uppmuntra den muntliga förmågan.

Eleverna beskriver i intervjuerna att de inte har diskuterat i undervisningen hur de ska använda språket. De säger att de lär sig språk för att kunna till språkundervisningen och att språket ger högre meritvärde när de söker till gymnasiet. Flera elever tänker att det är bra om de ska resa eller några har familjemedlemmar som pratar målspråket.

*Reflektioner kring hur undervisningen ska fånga interkulturell kompetens är knapphändiga i undervisningsidén*

Lärarna berättar att en del kapitel i boken behandlar olika länder där de pratar målspråket och landets kultur och musik. Lärarna menar att eleverna på så sätt får interagera kring ämnen som familj och vardagliga företeelser. Det förekommer att eleverna får se film på målspråket och under högstadietiden gör eleverna något arbete om länder där målspråket talas. Det förekommer också att eleverna får lära sig om kända betydelsefulla personer från målspråksländerna. Lärarna uttrycker att den interkulturella delen är mycket viktig eftersom eleverna inte hör målspråket i någon större utsträckning.

Eleverna berättar att de upplever det som om de lär sig olika saker för att boken säger att de ska lära sig det. De berättar att de har pratat om hur uttalet är i olika målspråkstalande länder men att det hade varit kul att prata mer om olika kulturer. Eleverna upplever att det känns som om de lär sig det läroboken innehåller och inte för att verkligen förstå hur olika människor i olika kulturer tänker. En elev berättar att det kan vara bra för förståelsen av andra människor att kunna prata olika språk.

*Återkoppling och reflektion från kollegor och elever används inte för att utveckla undervisningen*

Enligt eleverna efterfrågar läraren sällan återkoppling från elever eller stämmer av hur undervisningen gått fram. De upplever inte heller att de blir tillfrågade om intressen eller vad undervisningen ska ha för innehåll. Eleverna beskriver planeringen som ganska fast och att den utgår från läromedlet utan att de får vara delaktiga. En lärare beskriver att de har dialog med eleverna om deras önskemål men beskriver att flera områden och arbetsmoment styrs utifrån läroplan och kursplan och de behöver följas.

Utveckling av undervisningen är inte en fråga som diskuteras när språklärarna träffas säger lärarna. Språklärarna sitter i samma arbetsrum på skolan och är på plats samtidigt två dagar i veckan. När de träffas handlar det mer om administrativa frågor och att de ger varandra tips och idéer. De dagar alla språklärarna är på plats fylls till stor del av undervisning vilket gör att de inte heller har någon planeringstid tillsammans. Den dag då ämneskonferenserna ligger är inte två av tre språklärare på plats. De arbetar alla ensamma i sitt respektive språk utan att ha någon annan lärare i samma språk att ha utbyte eller samverkan med.

Rektorn tar inte reda på vilken kompetensutveckling lärarna behöver, det får själva be om kompetensutveckling om de ser att de är i behov av det, berättar hen. Vidare berättar hen att tidigare rektor har jobbat med uppföljning kring betyg och då följt upp pojkar och flickors resultat samt resultaten i de olika ämnena. På skolan har de hittills i första hand fokuserat på kärnämnen och de fyra samhällsvetenskapliga ämnena när det gäller likvärdigheten mellan pojkar och flickors resultat. Rektorn har inte följt upp språkundervisningens förankring i forskning och beprövad erfarenhet. Det språkutvecklande arbetet som övriga lärare har arbetat med, har inte de lärare i moderna språk som bara är på skolan två dagar i veckan kunnat delta i. Det är främst under dessa ämneskonferenser där alla lärare får möjlighet att ta del av allmändidaktisk forskning, berättar lärarna och rektorn.

Vid observationerna och intervjuerna framkommer att eleverna inte får möjlighet att använda målspråket på ett verklighetsnära sätt i någon större utsträckning. Eftersom talövningar och dialoger ofta är förberedda och styrs från läromedlet får eleverna inte möjlighet att använda målspråket på ett verklighetsnära sätt i autentiska situationer. Undervisningen anknyter inte till elevernas egna erfarenheter, intressen, åsikter eller känslor. Eleverna beskriver att det blir ganska strikt utifrån vad som står i boken och det kan vara ord som de aldrig kommer använda. Eleverna skulle vilja använda språket mer utifrån hur de själva pratar och få syn på skillnader mellan olika länder där språket pratas. Eleverna får inte heller så många möjligheter att arbeta med presentationer, berättelser eller beskrivningar i sammanhängande tal och skrift utifrån autentiska situationer.

Vid lektionsbesöken hör Skolinspektionen en lärare som ofta ställer frågor till eleverna men det är dock inte alla som blir engagerade i samtalet utan läraren frågar ofta samma elever. Eleverna beskriver det i intervjuerna som om det är några elever som läraren vet kan svaret som får svara. En av de eleverna uppger i intervjun att hen upplever det mycket pressande, att hela tiden behöva svara på frågor. Eleverna beskriver det som att de får ett rykte att leva upp till. Om en elev svarar ofta och svarar rätt, då får eleven än mer frågor. Det finns också elever som inte pratar alls under lektionerna berättar eleverna, vilket bekräftas under lektionsobservationer.

Eleverna önskar att arbeta mer med kulturella skillnader och inte så mycket med läromedlet. De beskriver att det kan vara svårt att relatera till lärobokens dialoger

och innehåll. I elevintervjuerna ger eleverna uttryck för att det vore bättre om ett intressant innehåll och språkträning hänger ihop. Om de är intresserade av något så vore det bra att arbeta med det innehållet samtidigt med språket.

### **Eleverna ges sällan möjlighet att använda språket på ett vardagligt och verklighetsnära sätt och arbetsformerna anpassas inte efter elevernas intressen eller behov**

Granskningen visar att elevernas möjlighet att använda målspråket på ett vardagligt och verklighetsnära sätt är begränsat. Lärarna tar sällan reda på elevernas förutsättningar och behov och anpassar inte heller arbetsformer och arbetssätt utifrån eleverna.

Lärarna berättar att de försöker få med alla färdigheterna tala, lyssna, skriva och prata, gärna vid varje lektion. Det framkommer i elevintervjuerna att lektionerna innehåller i stort sett samma moment varje gång utan så mycket variation. Vid lektionsobservationerna framkommer det att innehållet varierar under lektionerna på så sätt att eleverna lyssnar, pratar och skriver under lektionerna. Arbetsformerna anpassas ibland efter elevernas intressen och behov berättar eleverna men till största del utgår de olika arbetsformerna från läromedlets upplägg. En lärare berättar att ibland får man jobba mer med repetition för att ge eleverna förutsättningar att klara studierna i moderna språk. En del elever som inte har uppnått målen eller har brister i grundläggande delar får arbeta i egen takt mot att nå målen i slutbetyg årskurs nio, berättar hen.

I elevintervjuerna beskriver eleverna att de får hjälp om de behöver eftersom de har studiepass då de kan arbeta extra med det de behöver. Undervisningen är i stort sett lika för alla, de som behöver utmaningar får vänta in de andra och de som inte hinner klart får arbeta vidare efter språklektionerna vid studiepass eller läxläsning. Vid prov och inlämningar bedömer lärarna vad eleverna har för behov, berättar eleverna. En lärare beskriver hur hen fångar upp elevernas misstag som alla elever kan lära sig av. Då presenterar läraren felaktigheter anonymt på tavlan och klassen får försöka hitta och rätta till felen tillsammans.

Lärarna berättar att de anpassar arbetssätt och redovisningsformer för eleverna om de har speciella behov. Exempelvis får elever med dyslexi arbeta mer muntligt och även redovisa muntligt istället för skriftligt ibland. Det handlar mer om extra anpassningar som gäller generellt i alla ämnen berättar lärarna.

### **Arbetet med vägledning när språket inte räcker till behöver utvecklas**

Granskningen visar att lärarna inte hjälper eleverna på något medvetet sätt att komma vidare när de fastnar och använder arbetsformer på ett statiskt och oreflektat sätt i relation till det klimat som råder.

Under observationerna noterar Skolinspektionen att när eleverna säger något som inte är korrekt låter läraren någon annan svara eller så upprepar hen själv det korrekta uttalet eller den korrekta böjningen. Målspråket och svenska används ungefär lika mycket av läraren. Hen beskriver att hen försöker att använda målspråket men känner sig tvingad att upprepa på svenska för att eleverna ska förstå. Under observationerna är det endast de elever som har ett relativt gott ordförråd eller goda kunskaper som producerar eller interagerar genom att tala eller skriva på målspråket under lektionerna.

Lärarna hjälper eleverna med att använda formeluttryck på målspråket. Vid observationerna skriver en lärare upp ord och uttryck på tavlan som kan vara extra användbara eller för att förtydliga hur en mening i språket byggs upp. Däremot försöker läraren inte hålla igång samtalet genom gester och kroppsspråk eller uppföljande frågor.

Lärarna resonerar inte under intervjuerna kring strukturella mönster kopplat till undervisningen eller arbetar inte aktivt med detta i undervisningen. Vi en av observationerna placerade sig pojkarna på ena sidan klassrummet och flickorna på den andra sidan. Under lektionen var det i stort sett enbart pojkar som hördes och fick svara på frågor. Läraren visste att det var så och menade att klassen arbetade bäst så. Lärarna tänker att eleverna antagligen känner sig relativt avslappnade med att kommunicera men att en del elever skulle behöva träna mer hemma. Lärarna beskriver att de tycker det är viktigt med ett accepterande klimat så att eleverna vågar pröva och säga saker på olika sätt.

När det gäller det skriftliga beskriver lärarna att de kan gå igenom misstag som olika personer har gjort så alla kan lära sig något av det. Det är viktigt att eleverna frågar och ber läraren förklara. En lärare beskriver hur hen går runt när eleverna skriver och samlar på sig felaktiga exempel och skriver dem på tavlan. Sedan arbetar de med att hitta och rätta felen gemensamt. Ibland visar läraren en riktigt bra text och pratar om vad som är bra med den texten.

### Lärarna arbetar inte aktivt för att skapa trygghet och ett tillåtande klimat

Granskningen visar att eleverna inte känner sig otrygga men att det till största del ligger på eleverna själva att vara aktiva och interagera med varandra.

I elevintervjuerna framkommer det att lärarna inte arbetar så aktivt eller medvetet för att skapa trygghet och ett tillåtande klimat. Enligt eleverna ligger det mer på elevernas ansvar att vara delaktiga och interagera. De säger samtidigt att alla inte är helt bekväma med att prata men om någon säger fel blir hen inte utpekad. Eleverna känner varandra väl och tycker inte att det är problem med klimatet i klassrummet. Vid lektionsobservationerna ser Skolinspektionen att det främst är de elever som brukar svara rätt och räcker upp handen som får svara på frågor. Alla elever får inte möjlighet att komma med förslag och svara utan det är ett fåtal elever som hörs.

Eleverna beskriver att det känns helt naturligt att några tar upp mer talutrymme än andra. För att lära sig så mycket som möjligt skulle några elever behöva höras mer anser eleverna. Vid observationerna satt några elever ensamma när alla skulle prata parvis. I några fall löste eleverna det på egen hand men en del elever blev kvar ensamma under övningen. Konsekvensen blir att endast några få elever ställer frågor och är aktiva och engagerade i lektionen.

### **Sammanfattande bedömning av området:**

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i flera delar ger eleverna möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga men att det finns utvecklingsområden.

Lärarna har inte en gemensam undervisningsidé som är bärande för undervisningen – att språkundervisningen ska gå ut på att kommunikation på målspråket är central. De metoder och arbetssätt lärarna använder är inte tillräckliga för att utveckla den kommunikativa förmågan till exempel genom att i det vardagliga arbetet i autentiska situationer öka elevernas ordförråd. De arbetar inte på ett genomtänkt sätt för att utforma en undervisning med utgångspunkt i utvecklandet av elevernas interkulturella kompetens. Genom språket kan verkligheten förstås och språkliga och kulturella skillnader kommer till uttryck i variationer i hur människor tänker och förstår omvärlden.

Lärarna har tillhörighet i arbetslag men får inte så mycket ämnesdidaktisk fortbildning eller utbyte med andra språklärare, speciellt inte i samma språk som de själva undervisar i. Språklärarna får på så sätt inte möjlighet att förankra undervisningen i forskning och beprövad erfarenhet. I klassrummet arbetar inte lärarna aktivt och medvetet med att få till ett tillåtande klimat där eleverna vågar tala och uttrycka sig. Istället vilar ansvaret för samarbete och engagemang i samarbetssituationer på eleverna själva. Lärarna är inte medvetna om att det kan finnas strukturella skillnader mellan flickor och pojkar eller andra grupper och har därmed inte försökt åtgärda det.

Lärarnas bristande möjligheter till kollegial samverkan kring sitt ämne, kompetensutveckling och koppling till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet kan vara en av orsakerna till att undervisningen inte fullt ut ger eleverna möjlighet att utveckla den kommunikativa förmågan.

### **Identifierat utvecklingsområde**

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver ge lärarna möjlighet till kompetensutveckling för att de ska kunna utveckla en gemensam undervisningsidé kring kommunikativ förmåga och hur den skulle kunna operationaliseras i klassrummet.

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen ger eleverna liten möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga så att de kan använda målspråket i olika sammanhang. Det handlar om att eleverna ska få möjlighet att formulera sig och samspela med andra i tal och skrift och att kunna anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. Eftersom undervisningsidén kring kommunikativ förmåga inte är genomtänkt och planerad utifrån en analys av styrdokument, forskning och beprövad erfarenhet behöver lärarna ges möjlighet till att utveckla detta.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn initierar och ger lärarna möjlighet att delta i gemensam kompetensutveckling såsom exempelvis Skolverkets kompetensutveckling Språksprånget. I ett sådant sammanhang kan lärarna gemensamt kritiskt granska, pröva och utveckla sin undervisning.

- Rektorn och lärarna behöver se till att lärarna i moderna språk i sin undervisning löpande integrerar aspekter av interkulturell kompetens.

Skolinspektionens granskning visar att det finns vissa inslag av interkulturell kompetens i undervisningen, exempelvis att eleverna ser en film på målspråket efter prov eller att de skriver om länder och områden där språken talas. Vidare visar granskningen att dessa inslag inte sker på ett planerat och reflekterat som fångar eleverna och på ett sätt som möjliggör för eleverna att arbeta med både språk och innehåll samtidigt. Finns inte detta i undervisningen kan det vara svårt för eleverna att se sig själva som framtida användare av målspråket.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att se till att lärarna i moderna språk arbetar mer med att utveckla elevernas interkulturella kompetens. Lärarna behöver i sin undervisning löpande integrera aspekter av interkulturell kompetens genom att i större utsträckning exempelvis använda autentiska situationer, texter, musik eller andra uttrycksformer som på olika sätt kopplar till kulturer och levnadsätt där målspråket används. Sammantaget kan detta bredda elevernas förståelse av målspråken och de sammanhang där språken talas.

- Lärarna behöver aktivt arbeta med att välja arbetsformer för att skapa ett tillåtande klassrumsklimat som ger alla elever goda förutsättningar till att interagera med varandra och läraren i undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen inte ger alla elever lika stor möjlighet att delta aktivt utifrån sina egna förutsättningar i språkundervisningen. Lärarna behöver välja arbetsformer som ökar alla elevers aktiva deltagande och engagemang i undervisningen, reflektera över arbetsformer och hur de kan öka alla elevers delaktighet och tillgång till målspråket.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn ser till att arbetsformerna anpassas efter elevernas behov och förutsättningar. Undervisningen behöver knytas an till elevernas verklighet och autentiska ämnesområden som är meningsfulla för dem och som de kan relatera till.

## Skolan skapar förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet

I detta område granskas skolans arbete för att skapa förutsättningar för hög kvalitet i undervisningen i moderna språk. Detta för att studierna i moderna språk ska förbli attraktiva och ge eleverna förutsättningar att fullfölja sina studier.

### Moderna språk har i vissa avseenden inte likvärdig status som andra ämnen

Granskningen visar att rektorn visar ett visst engagemang för undervisningen i moderna språk.

Rektorn arbetar för att till exempel att ha kännedom om undervisningen genom att ha tät kontakt med lärarna och med eleverna under skoldagarna och under raster. Däremot besöker inte rektorn lektionerna och diskuterar och reflekterar kring undervisningen tillsammans med lärarna eller eleverna. Rektorn uppger att lärarna i moderna språk har samma förutsättningar som andra lärare när det gäller planering och utvärdering av undervisningen. Eftersom det är en liten skola måste schemalaggningen av moderna språk ske så att lärarna har undervisning i språken enbart två dagar i veckan. Lärarna undervisar på andra skolor också så därför vill rektorn att de ska vara på skolan hela dagarna så att de blir en del av kollegiet. Det finns därför inte något större utrymme för gemensam kompetensutveckling eller planeringstid för lärarna i moderna språk, enligt lärarna.

Lärarna berättar att schemat inte är optimalt eftersom det blir 75 minuter långa lektioner för att kunna klara att lärarna är på plats endast två dagar. Lärarna tycker dock att det är en fördel att alla lärare i moderna språk är på skolan samma dagar. Lärarnas ämneskonferenser ligger en dag då lärarna i moderna språk inte är på plats. Lärarna berättar att det är svårt att kunna planera tillsammans eftersom alla är upptagna med lektioner de dagar de är på plats.

Eleverna säger att det inte känns så viktigt med språken, när innehållet inte är så intressant känns det inte så viktigt för dem. Om de fick använda språket mer så hade det blivit roligare och mer intressant uppger eleverna. Eleverna anser att kärnämnen svenska engelska och matematik är viktigast. Språklektionerna är oerhört långa tycker eleverna och de klarar inte att fokusera under så lång tid som 75 minuter i sträck. Rektorn berättar dock att det nu ska ändras så att en rast på fem minuter läggs in i schemat. Risker är annars att eleverna förlorar undervisningstid då de behöver en bensträckare under språklektionerna även om ingen rast finns.

### Arbetet för att säkra kompetens till undervisningen i moderna språk

Granskningen visar att det enbart finns legitimerade lärare i moderna språk på skolan och att de har tillgång till kompetensutveckling om de själva önskar.

Rektorn säger inte nej om en lärare vill gå på någon sorts kompetensutveckling i moderna språk imen det är inte så ofta lärarna kommer med sådan förfrågan. Hen vill att lärarna själva kommer med förslag på fortbildningar eftersom de själva vet bäst vad de behöver enligt rektorn. Moderna språk-lärarna är självklart med på utbildningar och är en väl integrerad del av kollegiet, uppger lärarna och rektorn. Däremot är fortbildningarna ofta allmändidaktiska och den dag ämneskonferenser sker är inte två av tre språklärare på plats. Samtliga språklektioner måste samlas under två veckodagar vilket gör det möjligt för språklärarna att också arbeta på en annan skola. På så sätt säkrar det tillgång till kompetens men däremot kan det också bidra till att lärarna inte får möjlighet och tid till samarbete mellan språken. Dagarna fylls av undervisningstid utan möjlighet till reflektion tillsammans. Den gemensamma fortbildningen för alla lärare på skolan kring elever med språkstörning har två av tre språklärare inte kunnat delta i eftersom de inte är på skolan den dagen de övriga lärarna arbetar med det.

Lärarna planerar inte tillsammans men vet vad de andra jobbar med i de olika språken. De har ingen gemensam plan som de följer utan samplanerar mer kring organisatoriska frågor såsom planering av när prov och likande ska planeras in tidsmässigt.. Rektorn berättar också att de har tidigare haft utbyte mellan huvudmannens två skolor mellan språklärarna men att det inte längre förekommer.

### Arbetssätt för att främja att fler elever fullföljer sina studier i moderna språk

Granskningen visar att det främst är elever som har svårigheter att nå kunskapskraven i andra ämnen som väljer bort moderna språk vid THEA privata grundskola.

Lärarna menar att de elever som riskerar att få ett F i moderna språk ofta riskerar samma sak i andra ämnen och då lägger de sitt fokus på de andra ämnena hellre än på språket. Alternativt väcks frågan om omval för att de ska få mer tid för kärnämnen matematik, svenska och engelska. Lärarna beskriver också att de elever som är trötta på skolan och har bristande motivation väljer bort språk för att få det lättare.

Någon systematisk uppföljning av varför elever väljer bort moderna språk genomförs dock inte på skolan. Rektorn och lärarna säger att de ändå har kännedom om det. Det handlar enligt dem om svårigheter i andra ämnen än moderna språk när eleverna väljer bort språket. En lärare beskriver att det finns en skillnad mellan vårdnadshavares stöttning och att de som inte har uppbackning hemifrån oftare väljer bort språk.

Lärarna säger att de till viss del gör anpassningar av undervisningen för elever som behöver det men det är inte så vanligt. Eleverna säger att om de har svårt för något

i moderna språk får de arbeta med det på studiepassen eller efter skolan med hjälp av en vuxen men som inte är språklärare. Vid en av observationerna arbetar en elev på egen hand med digitalt material och blev inte involverad i lektionens innehåll. Eleven hade inte klarat tidigare kurs enligt läraren och arbetade nu ikapp. När det gäller elever som är i behov av stöd uppger lärarna att de gör anpassningar genom att elever få göra prov muntligt om de har behov av det. Men både rektorn och lärarna säger att betydligt färre elever får stöd i moderna språk jämfört med andra ämnen.

Att få tillgång till och hjälp av specialpedagog för att utveckla stödet för eleverna i moderna språk går inte i nuläget enligt lärarna. Det finns en specialpedagog knuten till skolan men hen arbetar inte med det praktiska arbetet med eleverna. Speciallärare finns på skolan där lärarna kan få stöd och tips hur de ska arbeta och tänka kring specifika elever gällande extra anpassningar generellt i alla ämnen.

#### **Sammanfattande bedömning av området:**

**Skolinspektionen bedömer att undervisningen i flera delar ger eleverna reella möjligheter att fullfölja sina studier i moderna språk men att det finns utvecklingsområden.**

Granskningen visar att moderna språk till viss del har en likvärdig status med andra ämnen. Lärarna har tillhörighet i arbetslag men får inte så mycket ämnesdidaktisk fortbildning eller utbyte med andra språklärare eller koppling till forskning och beprövad erfarenhet. Ett utvecklingsområde gällande språklärarnas fortbildning och kollegiala samarbete har formulerats under frågeställning 1 och finns därför inte med som utvecklingsområde under frågeställning 2.

Granskningen visar att elevernas möjlighet att få stöd i moderna språk är liten och att elever väljer bort ämnet för att kunna koncentrera sig på andra ämnen. Arbetsätt och arbetsformer anpassas inte till elevernas förutsättningar och behov. Ansvar för att ta igen delar som eleverna inte klarat av eller inte hunnit med ligger på eleverna. Vad som ska hinnas med utgår mer från läromedlets innehåll och upplägg än från kursplanen och det centrala innehållet.

#### **Identifierat utvecklingsområde**

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver utveckla skolans arbetssätt för att ge alla elever förutsättningar att fullfölja sina studier i moderna språk.

Skolinspektionens granskning visar att elevernas möjlighet att få stöd i moderna språk är liten och att elever väljer bort moderna språk för att klara kunskapskraven

i andra ämnen. Vidare visar granskningen att extra anpassningar specifikt för språkundervisningen görs i liten utsträckning. Skolan har inte undersökt om det skulle var möjligt för fler elever att fullfölja sina studier i moderna språk om de fick stöd i ämnet.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tillsammans med lärarna gör en analys av de elever som avbrutit sina studier i moderna språk för att se om det finns en koppling till brist på stöd och avhopp. Vidare förutsätter Skolinspektionen att skolan härnäst betraktar moderna språk som likvärdigt med övriga ämnen när det gäller att ge eleverna extra anpassningar och stöd.

#### På Skolinspektionens vägnar

2022-03-07

**X Mirzet Tursunovic**

---

Beslutsfattare

Signerat av: Mirzet Tursunovic

2022-03-07

**X Lena Knutsson**

---

Föredragande

Signerat av: Lena Knutsson

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även undervisningsråd Anna Wide deltagit.

## Bilaga 1: Bedömningsområden

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet.

Inom respektive frågeställning granskas följande:

**Frågeställning 1: I vilken utsträckning ger undervisningen i moderna språk elever möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga (produktion och interaktion) så att de kan använda målspråket i olika sammanhang?**

1. Undervisningsidé kring kommunikativ förmåga på målspråket
2. Arbetsformer och stöd för användande av målspråket
3. Vägledning och arbetssätt för att pröva strategier då språket inte räcker till
4. Klassrumsklimat för att förebygga talängslan och uppmuntra användning av språket

**Frågeställning 2: I vilken utsträckning skapar skolan förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet som ger elever reella möjligheter att fullfölja sina studier i moderna språk?**

1. Likvärdig status kring undervisningen i moderna språk
2. Arbete för att säkra kompetens till undervisningen i moderna språk
3. Förutsättningar för fjärrundervisning i moderna språk (endast för skolor med fjärrundervisning)
4. Arbetssätt för att främja att fler elever fullföljer studier i moderna språk

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: (<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-inspektioner/skolans-arbete-for-kvalitet-i-undervisningen-i-moderna-sprak--undervisning-for-kommunikativ-for-maga/>)

## Bilaga 2: Författningsstöd

---

Enligt **skollagen**<sup>1</sup> ska elever i grundskolan erbjudas undervisning i moderna språk. I **skolförordningen**<sup>2</sup> anges under vilka förutsättningar som undervisning ska erbjudas och anordnas i språken franska, spanska och tyska. Under vissa förutsättningar får fjärrundervisning anordnas i ämnet moderna språk i grundskolan (10 kap 4 och 8 §§ och 21 kap 2-5 §§ skollagen, 5 a kap. 2-4 §§ och 9 kap. 5-7 skolförordningen).

Av **kursplan**<sup>3</sup> för ämnet moderna språk framgår att undervisningen i moderna språk syftar till att bland annat ge eleverna möjlighet att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå talat och skrivet språk, att kunna formulera sig och samspela med andra i tal och skrift och att kunna anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet och att kunna använda olika strategier för att stödja kommunikationen och lösa problem när språkkunskaperna inte räcker till<sup>4</sup> (Lgr11; Kursplaner, 5.6 Moderna språk).

Enligt **skollagen** ska det i utbildningen i grundskolan tas hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Vidare anges i skollagen att elever i grundskolan ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Av **skolförordningen** framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. Av **läroplanen** framgår att alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Vidare framgår att rektorn har ansvaret för skolans resultat och, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärmiddel för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg.

---

<sup>1</sup> Skollag (SFS 2010:800)

<sup>2</sup> Skolförordning (SFS 2011:185)

<sup>3</sup> Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Kursplaner, 5.6 Moderna språk.

<sup>4</sup> Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet ändras den 2 juli 2021 genom förordning SKOLFS 2021:5. Förordningen tillämpas första gången på utbildning från och med höstterminen 2022.

Rektor har vidare ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero, att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans de behöver och att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen (1 kap. 4-5 §§ och 3 kap 2 § skollagen, 5 kap. 2 § skolförordningen, Lgr11; 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektors ansvar).

En elev i grundskolan ska enligt **skollagen** ges extra anpassningar om det befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Särskilt stöd i grundskolan ska ges elever på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Av **läroplanen** framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Vidare framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (3 kap 5 och 7-10 §§ skollagen, Lgr; 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektors ansvar).

I **skollagen** föreskrivs att det pedagogiska arbetet vid skolenheten ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas och ansvarar för att kvalitetsarbete vid skolenheten genomförs. I **läroplanen** anges att rektor ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven (2 kap. 9 § och 4 kap. 4 § skollagen, Lgr 11; Varje skolas utveckling, 2.8 Rektors ansvar).

## Bilaga 3: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

|                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Utvecklingsområde:</b> Rektorn behöver ge lärarna möjlighet till kompetensutveckling för att de ska kunna utveckla en gemensam undervisningsidé kring kommunikativ förmåga och hur den skulle kunna operationaliseras i klassrummet. |
| Redovisa vilka åtgärder som genomförts:                                                                                                                                                                                                 |
| Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:                                                                                                                                                 |
| Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:                                                                                                                                                                            |
| Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:                                                                                                                                                                                   |
| En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?           |

|                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Utvecklingsområde :</b> Rektorn och lärarna behöver se till att lärarna i moderna språk i sin undervisning löpande integrerar aspekter av interkulturell kompetens.                                                        |
| Redovisa vilka åtgärder som genomförts:                                                                                                                                                                                       |
| Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:                                                                                                                                       |
| Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:                                                                                                                                                                  |
| Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:                                                                                                                                                                         |
| En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt? |

|                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Utvecklingsområde</b> : Lärarna behöver aktivt arbeta med att välja arbetsformer för att skapa ett tillåtande klassrumsklimat som ger alla elever goda förutsättningar till att interagera med varandra och läraren i undervisningen. |
| Redovisa vilka åtgärder som genomförts:                                                                                                                                                                                                  |
| Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:                                                                                                                                                  |
| Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:                                                                                                                                                                             |
| Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:                                                                                                                                                                                    |
| En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?            |

|                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Utvecklingsområde</b> : Rektorn behöver utveckla skolans arbetssätt för att ge alla elever förutsättningar att fullfölja sina studier i moderna språk.                                                                     |
| Redovisa vilka åtgärder som genomförts:                                                                                                                                                                                       |
| Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:                                                                                                                                       |
| Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:                                                                                                                                                                  |
| Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:                                                                                                                                                                         |
| En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt? |